

FOREWORD

In 2014, the first special issue of the “Journal of Estonian and Finno-Ugric Linguistics” (Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakiri) devoted to Livonian studies (ESUKA 5 – 1) appeared. This collection laid the foundation for a series, which also increased interest among researchers of other countries into questions concerning Livonian language and culture. A large part of the articles in this collection are based on presentations given at the LIVONICA V conference in Rīga on September 10, 2015, while others are devoted to additional compelling topics related to Livonian studies. Of these, a portion is concerned with the broader history of the Finnic languages and language contact in the Baltic region, while several others examine the Livonian language and the Livonian movement in the present day.

The articles are divided into three thematic groups: the development of the historical Livonian speech area, Livonian language structure and language maintenance, and the present day. In the first section, Valter Lang examines early Finnic-Baltic contacts and how these are reflected in the archeological and linguistic record. Petri Kallio analyzes the Livonian language from the perspective of historical phonology. Patrick O’Rourke and Karl Pajusalu describe the spread of Livonian linguistic features in Estonian dialects. The article by Kristi Salve explores the connection between the Livonians and place names in Estonian folk songs. Aldur Vunk surveys Livonian first names in the Salaca region in the 17th and 18th centuries.

The section describing Livonian language structure begins with the article by Tuuli Tuisik on the basic features of the Livonian sound system, Tiit-Rein Viitso analyzes the Livonian essive, and Miina Norvik gives an overview of previous research into Livonian syntax along with describing issues still remaining to be resolved in this area. In the section on language maintenance and the present day language situation, Valts Ernštreits explores the possibilities for the expansion of the Livonian lexicon and Renāte Blumberga examines the use of Livonian in personal and official correspondence dating from the 1930s. Christopher Moseley compares the Livonian and Cornish language revitalization movements. This collection ends with the article by Valts Ernštreits on the situation of Livonian language and culture, related activities, and resources in the last few years.

4 FOREWORD

This special issue was completed thanks to the support of the University of Tartu, the Latvian Language Agency, the Livonian Culture Center, and the international Society of Livonian Friends. Some articles were completed within the framework of the Estonian Ministry of Education and Research projects IUT 2-37 and “Livonian grammar and data collections”. In addition, these organizations and projects would like to thank still many other wonderful advisors and archives in Estonia, Latvia, and Finland for their support!

Valts Ernštreits and Karl Pajusalu

EESSÕNA

2014. aastal ilmus “Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakirja” esimene liivi uuringute erinumber (ESUKA 5 – 1), käesolev kogumik paneb aluse juba sarjale, näidates nii ka mitme maa teadlaste suurenenud huvi liivi keele ja kultuuri küsimuste vastu. Suur osa selle kogumiku artiklitest põhineb 10. septembril 2015 Riias toimunud konverentsi LIVONICA V ettekannetel, lisaks avaldatakse teisigi kaalukaid uurimusi liivi teemadel. Neist osa käsitleb laiemalt läänemeresoome keelte ajalugu ja kontakte Balti regioonis, mitmed aga ka liivi keele ja liivi liikumise tänapäeva.

Artiklid on jagatud kolme temaatilisse rühma: liivi ajaloolise keeleala kujunemine, liivi keele struktuur ning liivi keelekorraldus ja tänapäev. Esimeses osas vaatleb Valter Lang varaseid läänemeresoome-balti kontakte, nagu need kajastuvad arheoloogilises ja lingvistilises andmestikus. Petri Kallio analüüsib liivi keele kujunemist ajaloolise fonoloogia seisukohast, Patrick O’Rourke ja Karl Pajusalu liivipäraste keelejoonte levikut eesti murretes. Kristi Salve artikli uurimisala on liivlastega seotud kohanimed eesti regilauludes, Aldur Vunk jälgib Salatsi ümbruse liivlaste eesnimetisi 17. ja 18. sajandil.

Liivi keele struktuuri käsitlevat osa alustab Tuuli Tuisk artikliga liivi hääldussüsteemi põhijoontest, Tiit-Rein Viitso analüüsib liivi essiivi ning Miina Norvik teeb ülevaate liivi süntaksi varasematest uurimustest ja veel lahendamist ootavatest probleemidest. Keelekorralduse ja tänapäeva osas käsitleb Valts Ernštreits liivi sõnavara rikastamise võimalusi, Renāte Blumberga jälgib liivi keele kasutust 1930. aastate kirjavahetuses. Christopher Moseley võrdleb liivi ja korni keele revitaliseerimist. Kogumiku lõpetab Valts Ernštreitsi artikkel liivi keele ja kultuuri olukorrast, ettevõtmistest ja ressursidest viimastel aastatel.

Selle erinumbri valmimist on toetanud Tartu Ülikool, Läti Keele Agentuur, Liivi Kultuuri Keskus ja rahvusvaheline Liivi Sõprade Selts. Mitmed artiklid on valminud Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi teadusprojektide IUT 2-37 ning “Liivi grammatika ja andmekogud” raames. Lisaks neile organisatsioonidele ja projektidele kuulub tänu toetuse eest veel mitmetele headele nõuandjatele ja arhiividele Eestis, Lätis ja Soomes!

Valts Ernštreits ja Karl Pajusalu
Tartus 14. juunil 2016

EDDISŌNĀ

2014. āigasts tuļ ulzō ežmi īžki līvōd tuņšlimizōn pivāstōd “Ēsti ja sūomō-ugrōd kīeltieud āigakēra” nummōr (ESUKA 5 – 1). Kēradkub, mis tulāb ulzō ni, jōvā panāb alīz sērijōn, sīekōks nāgțōs ka setmiņ mōd tieudmīed kazzōn interesō iļ līvō kīel ja kultūr. Sīe kēradkub kērišt sūr jagūn alīzōks ātō 2015. āigast 10. septembōrs Rīgōs konferentsōs LIVONICA V pidtōd referātōd. Nāntōn jūrō āt pandōd ka munt tādizt tuņšlimizt iļ līvlizt. Ikš jag nēšti nīžōb jo laigāld iļ Vāldamiersūomōd kīeld istōrij ja kontaktōd Vāldamier immōr, mūnda tegīž iļ līvō kīel ja līvlizt tāmpizpāva.

Kērad ātō jagdōd kuolmō jaggō: līvōd istōriliz kīelarā suggimi, līvō kīel struktūr ja līvō kīel kōrdōlpanmi ja tāmpi pāva. Ežmizōs jags Valter Lang vaņtlōb jedmiliži vāldamiersūomlizt ja baltōd siđmidi arheolōgij ja kīel tīetōkst pūoj pāl. Petri Kallio tuņšlōb līvō kīel suggimiz leb istōriliz fonolōgij, Patrick O'Rourke ja Karl Pajusalu – līvō kīel tīedidi ēsti kīelmūrdis. Kristi Salve kēra tuņšlōb līvō kūožnimīdi ēsti vaņimis rovlōlis, Aldur Vunk vaņtlōb līvlizt eđđiztnimīdi Salāts immōrkouņš 17. ja 18. āigastsadās.

Līvō kīel struktūrōn pivāstōd jag īrgōb Tuuli Tuisk kēraks iļ līvō kīel kilūd sistēm ja īeldōm pāummitōd, Tiit-Rein Viitso tuņšlōb līvō kīel esīvō ja Miina Norvik āndab iļļōvaņtlōks iļ līvō kīel sintaks jedmiliz tuņšlimiz ja tulbizt problēmōd. Kīel kōrdōlpanmiz ja tāmpizpāva jags Valt Ernštreit nīžōb iļ līvō kīel rikāstimiz vōimizt, Renāte Blumberga vaņtlōb līvō kīel kōlbatimizt 1930. āigastōd kēravaitōkšis, bet Christopher Moseley ītlōb līvō ja korn kīel ūd pāl jellō kutsimizt. Kēradkub lopātōb Valt Ernštreit kēra iļ līvō kīel ja kultūr kūož tāmpō, iļ sīe, mis tīebōd ja mingiži resursidi lūobōd perrizt āigastōd āigal.

Sīe īžkiz nummōr ilzāndamiz ātō tigtōnōd Tartu Iļļiskūol, Leņķiel agentūr, Līvō kultūr sidām ja rovdvaidli Līvōd sōbrād selņš. Setmiņ kerrō ātō ābțōnōd vaļmōks tīedō Ēstimō Opātōks ja tieud ministrij tieudlizt projektōd IUT 2-37 ja “Līvō kīel gramatīk ja dattōdkubūd”. Nānt organizātsijd ja projektōd kūoral tienū iļ tigtimiz um kītōmōst ka pāgiņd jōvād nōvāndajiztōn ja arhīvōdōn Ēstimōl, Leņmōl ja Sūomōmōl!

Valts Ernštreits ja Karl Pajusalu
Tartus 2016. āigast 14. jūnijs